INGEN FRUKTAN

INTET HOPP

En historia tillägnad alla oförskräckta äventyrare, från alla nationer och alla tidsåldrar oavsett om de lyckades eller ej.

Ett Call of Cthulhu-scenarion för GothcCon XXI
Skrivet av Sus Lundgren och Magnus Lundgren

INLEDNING

Välkommen till GothCon XXI! Som vanligt har vi försökt hitta ett historiskt skeende att ha som ramberättelse, och i år blev det Andreés misslyckade försök att för ett sekel sedan nå Nordpolen med ballong. Spelarna utgör en forskningsexpedition som sänts ut av Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi med ett helt annat syfte och som också får i uppdrag att finna de tre ballongresenärerna. Således blir det väldigt mycket Andréeiana i det här scenariot, men oroa dig inte, både du och dina spelare kommer att få vara med om en liten inledning som ger stora delar av bakgrundshistorien.

HISTORISK BAKGRUND

För hundra år sedan försökte ingenjör Salomon August Andrée nå Nordpolen med ballong tillsammans med sina yngre följeslagare Nils Strindberg och Knut Frænkel. Bakom sig hade de ett antal mäktiga stöttepelare och sponsorer - bland dem konung Oskar själv, industrimannen Alfred Nobel, den store polarfararen Adolf Erik Nordenskiöld, göteborgaren och mecenaten Oscar Dickson, för att inte tala om en hel nations hopp och tilltro... och krav. Norrmannen Fridtjof Nansen hade gett sig av med drivisen och kommit längre norrut än någon annan, om än inte ända fram till polen, blev det då aldrig svenskarnas tur? Särskilt med tanke på att Sverige vid denna tid fortfarande var i union med Norge var det upprörande att ingen svensk hade lyckats kuva Nordpolen.

Andrées plan var att ta sig till polen med en ballong som, för att detta skulle lyckas, skulle uppfylla ett antal krav;

1) Den skulle ha så stor bärkraft att den förmådde bära de tre männen, deras utrustning och deras proviant - en sammanlagd vikt om ca 3000 kg.
2) Den skulle vara så tät att den kunde hålla sig svävande i luften i trettio dygn.
3) Den skulle kunna fyllas med gas i polartrakterna.
4) Den måste vara i någon mån styrbar, något som löstes med hjälp av segel och släplinor. De senares funktion var inte bara att fungera som styrredskap utan också att hålla ballongen på en lämplig höjd över ytan.

Sommaren 1896 for polarexpeditionen med följe för första gången till Danskön, den västligaste av Spetsbergens öar, för att där fylla ballongen och invänta ett lämpligt startväder med goda sydliga vindar. Tillfället kom dock aldrig, och expeditionen fick snöpligen packa ned ballongen och fara hem igen, med beslutet om att försöka igen nästa år. Den första uppsättningen polarfarare bestod av Andrée själv, den unge ingenjören Nils Strindberg och Andrées vän meteorologen Nils Ekholm. Under hösten 1896 meddelade dock Ekholm att han tänkte lämna expeditionen ety han inte trodde att ballongen skulle kunna flyga den utlovade sträckan eftersom den läckte vätgas. På grund av detta uppfylldes inte de två första och viktigaste kraven på ballongens duglighet. Han föreslog en rad ändringar som inte genomfördes - kanske för att Andrée inte ville "tappa ansiktet". Ekholms skäl att hoppa av var precis lika väl kända av Strindberg, men denne stannande trots allt kvar med motiveringen

"JAG HAR UNDER ALLA DESSA TVÅ ÅR SÅ LEVAT MIG IN I ALLA MÖJLIGA DETALJER RÖRANDE BALLONGFÄRDEN, ATT NÄPPELIGEN NÅGONTING KUNDE HÄNDA, SOM KOMME SOM EN ÖVERRASKNING, OCH JAG BARA LÄNGTAR ATT KOMMA IVÄG, FÖR ATT EN GÅNG FÅ SLUT PÅ DENNA HISTORIA.".

(INGEN FRUKTAN INTET HOPP s185, UR EN RAPPORT UR AFTONBLADET 23/7 1897)

Strindberg förlovade sig också med Anna Charlier under hösten, något som av vissa tolkas som att han var säker på att expeditionen skulle lyckas, men som andra påstår mer är en förtvivlans handling.

Sommaren 1897 åkte expeditionen tillbaka till Danskön, fast beslutna att inte återvända med oförrättat ärende. Denna gång bestod polarfararna av Andrée, Strindberg, Ekholms ersättare Knut Frænkel och den nytillkomne reserven Vilhelm Swedenborg. Den 11 juli var väderförhållandena äntligen gynnsamma och efter överläggningar beslöt man sig för att starta. Meningarna går isär om hur detta egentligen gick till, men enligt ett av Strindbergs stenograferade och chiffrerade brev till Anna (skrivet på ett isflak och upphittat på Vitön) förmådde Andrée inte fatta något beslut utan överlät detta på sina kamrater. Enligt nämnda brev lär Andrée till kapten Ehrenswärd ha sagt:

"JA, VI HA NU ÖVERVÄGT HURUVIDA AVRESA BÖR FÖRETAGAS ELLER EJ; MINA KAMRATER YRKA PÅ AVFÄRD OCH SOM JAG EJ HAR NÅGRA FULLGILTIGA SKÄL DÄREMOT SÅ FÅR JAG GÅ MED DÄRPÅ, EHURU DET ÄR MED EN VISS TVEKAN."

(INGEN FRUKTAN INTET HOPP s 191, UR ETT AV STRINDBERGS BREV)

Hektiska förberedelser startar; ballonghusets norra del börjar rivas, mer och mer ballast släpps och ballongen höjer sig sakta tills den är så högt uppe att den fem hundra kilo tunga gondolen kan sättas fast vid den och till sist går luftseglarna ombord. Klockan 14.30 kapas linorna och ballongen, som Andrée strax före starten döpt till "Örnen", höjer sig långsamt ur huset, dock inte utan att törna emot det. Den svävar ut över hamnen med släplinorna efter sig och doppar i vattnet mitt i viken. Detta är inte kritiskt i sig men medför att samtliga släplinor till viss del slits av varvid polarresenärerna förlorar sin enda möjlighet att styra färden. Så här mycket av historien var känd av omvärlden 1898, dvs när scenariot tar sin början.

Nedtyngd av is som ingen hade räknat med, inte ens meteorologen Ekholm, och med ett större läckage att gas än beräknat kunde ballongen endast hållas svävande i drygt två och ett halvt dygn. Strandade på polarisen förberedde sig expeditionen för en mödosam vandring tillbaka till civilisationen. Två och en halv månad tillbringade de tre kamraterna på drivisens förrädiska yta. För att fylla på förråden med föda sköts flera isbjörnar. Mot slutet av vandringen insåg de att de skulle komma att tvingas övervintra i polartrakterna och byggde ett hus av is på isen. Olyckan förföljde dem dock; isflaket sprack och huset rämnade. Blöta och trötta lyckades de kravla i land på Vitön, tillsammans med större delen av sina ägodelar. Där slog de upp sitt sista läger. Strindberg dog först och begravdes av sina kamrater under ett stenröse. Andrée och Frænkel dog kort därefter, liggande bredvid varandra i expeditionens tält.

Vandringen över isen finns väldokumenterad i expeditionsmedlemmarnas dagböcker, men den korta tiden på Vitön är höljd i dunkel. Det är märkligt att männen dog så snart trots att de hade gott skyle och nog med mat. De flesta lutar åt att det var trikinos som dödade dem eftersom man i deras dagböcker kan hitta en del av symptomen på det och eftersom man har funnit trikiner, små maskliknande parasiter, i det isbjörnskött de lämnade efter sig på Vitön. Dödsorsakerna kan alltså ha varit följder av trikinosen - typiska symptom är utmattning, diarréer, muskelsmärtor och ibland hjärtattack. Trikinerna har nämligen den otrevliga vanan att

göra små hål i muskulaturen och hjärtmuskeln kan kollapsa efter att ha blivit genomborrad tillräckligt många gånger, i synnerhet i samband med kraftig kroppsansträngning.

En annan teori förespråkar skörbjugg (inte särskilt troligt), och enligt vissa var det bara allmän utmattning i kombination med uppgivenhet som ledde till männens förtidiga död. Den teori kring vilken det har varit mest hysch-hysch är den som förespråkar att männen begick självmord med det opium de hade med sig för medicinskt bruk. Nationalhjältar tar inte livet av sig. Punkt.

Hur som helst är ingen av teorierna helt och hållet bevisad - inga omfattande medicinska undersökningar har kunnat göras eftersom man på 30-talet bara hittade skeletten av männen och ingen kroppsvävnad.

SPELARNAS EXPEDITION

Det är nu i början av maj 1898. Flera månader tidigare har Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi beslutat sig för att skicka ut en forskningsexpedition som skall utforska Spetsbergen. Till expeditionsledare har utsetts Erik Wilhelm Stålenheim. Ytterligare åtta personer anses vara lämpade att följa med, men man har bara råd att skicka fyra och det kommer an på Stålenheim att välja ut dessa.

Rent praktiskt sker detta genom att de lag som anmält sig till turneringen tillsammans med bekräftelsen får en lista på nio möjliga karaktärer (se "Handouts" - brevet till Stålenheim). De beskrivs kortfattat med avseende på ålder, yrke och personlighet. Den enda av dessa karaktärer som *måste* väljas av någon av spelarna är Stålenheim - de övriga fyra väljs ut fritt av hela laget eller av den de har utsett till att spela Stålenheim. Urvalet skall alltså vara gjort när laget kommer till spelarsamlingen. Vilka karaktärer som väljs har i det närmaste ingen betydelse för scenariots utveckling - det var bara det att vi tyckte att varje spelare skulle få chansen att välja att spela en karaktär som passade just honom eller henne.

KARAKTÄRERNA

Eftersom det som sagt finns nio karaktärer vilka sammanlagt tar upp cirka 20 sidor i det här formatet så ingår de inte i scenariotexten - tyvärr. Du får dem dock som handouts, naturligtvis, och vi rekommenderar att du läser igenom dem i förväg. Här kommer iallafall en kort sammanfattning;

Expeditionsledaren *Erik Wilhelm Stålenheim* är en 42-årig Stockholmsläkare som är erkänd för sin diplomatiska förmåga och sitt kunnande om polartrakterna - han har varit läkare åt en expedition på Novaja Zemlja och även skrivit ett flertal artiklar om polartrakterna. Understryk hans hederlighet, hans strävan efter harmoni i gruppen och hans nästan patetiska fumlighet.

Fotografen *Albertina Stålenheim* är gift med Erik Wilhelm och en riktig liten satmara när hon är på det humöret. Hon låtsas vara feminist, mest för att uppröra, och borde hugga på vilken provokation som helst. Dessutom borde hon göra hon sitt bästa för att vara otrogen. Fotografera är hon (också!) duktig på... Poängtera hur kallt det är på Vitön, och vilken total brist på bekvämligheter som råder. Kom också ihåg att Albertina inte har med sig någon framkallningsutrustning på expeditionen - sånt grovjobb befattar hon sig inte med.

Journalisten *Gustaf Liss* är en typisk överlevare som tror att allt kan ordna sig, särskilt med de kontakter han har eller kan skaffa sig. Han är också otroligt lat och feg men avänder sitt munläder till att övertyga alla om motsatsen och att det bara är fråga om ädla uppoffringar från hans sida när han låter någon annan göra något farligt eller tråkigt - och enligt Gustaf ärofullt - för hans räkning. Han ser mycket bra ut och är svår på kvinnor; - han och Albertina är som gjorda för varann på den punkten. Understryk Gustafs önskan att smita från alla sorters grovjobb.

Botanikern *Anna Klara Larsdotter* är en fröken i trettioårsåldern med dåligt självförtroende. Hon är dessutom rädd för att vara ensam och en inbiten mytoman - fast hon vägrar erkänna att hon ljuger. Dessa två drag är utmärkande för hennes personlighet. Dock är hon väldigt duktig på botanik. Hon dras till äldre män och tycker att Erik Wilhelm är en klippa.

Meteorologen *Karl Bodin* är den store tyste norrlänningen som är besatt av vindar och gillar fågelskådning. Klichévarning! Naturligtvis är han en poet innerst inne, men det är det inte många som märker. Han är också den enda riktiga "vildmarksmänniskan" och en av de två som kan morse (tillsammans med Lundgren). Han har fallit handlöst för Anna Klara, men har tunghäfta i hennes sällskap.

Biologen *Verner Lång* är en jobbig liten farbror som inte tål kritik eller skämt om sitt namn kontra sin kroppslängd. Han är äregirig och så väldigt religiös att han alltid försöker pracka på alla andra sina åsikter om synd. Dock är han ganska harmlös om man lämnar honom ifred.

Kemisten *Adolf Fransson* drivs av sin prestationsångest och arbetar helst arton timmar om dygnet. Han är ständigt insvept i ett moln av cigarettrök - poängtera hans nikotinsug om han t ex skulle råka bli av med alla sina cigarrer ("råka" - ha ha...). Han har svårt för kvinnor och föredrar manligt sällskap. Vi vet inte riktigt, han *kan* vara latent homosexuell, vilket han i sådana fall förtränger, men vem vet vad som skulle kunna dyka upp i en extrem stressituation?

Ingenjören *Fredrik Henriksson* är ett tekniskt geni som kan laga nästan vad som helst och uppfinna en hel del. Han är snäll och fridsam, men blir ganska lätt uttråkad. Vidare är det viktigt att understryka att Fredrik faktiskt saknar sin familj.

Geologen *Bernhard Lundgren* gillar filosofiska diskussioner - poängtera! - och är en lugn och behaglig person att umgås med. Han är dock en ritualmänniska av stora mått och blir nervös om folk t ex inte sitter på samma plats runt bordet som de brukar. Han gillar att spela strategispel av typen schack men blir alldeles otroligt rasande om han förlorar. Sedan skäms han något förfärligt och ber om ursäkt nästan överdrivet många gånger.

SCENARIOT

INLEDNING

Under spelarsamlingen kommer vi förhoppningsvis att kunna bjuda på ett diabilds-intro som handlar om Andrées expedition (fram till och med den misslyckade starten) - detta är ju allmänt kända fakta av de flesta svenskar på den tiden och således även av karaktärerna, men det kan ju vara lämpligt att spelarna får någon sorts insikt också.

FÖRBEREDELSER OCH UTRUSTNING

Det är den fjärde maj 1898, och om ett dygn är det dags för Stålenheims expedition att kliva på morgontåget till Göteborg varifrån båten "Svensksund" skall ta dem till Tromsø och sedan till Spetsbergen. Det enda som återstår är att packa ner det allra sista - de mest personliga ägodelarna, t ex fotografier på fru och barn, en nystickad halsduk, älsklingpipan... De som bor i Stockholm, dvs paret Stålenheim, Liss, Henriksson och Fransson, skall också ta farväl av familj och vänner.

All utrustning är sedan länge skickad till Göteborg och stuvas just nu in i "Svensksunds" lastutrymme. I expeditionens allmänna utrustning ingår mat, tält, bränsle, varma kläder, skidor, snöskor, gevär, två spritkök med bränsle, en medicinlåda, ett mikroskop, kopiösa mängder av små glasburkar och provrör och askar att ta prover i, några dunkar formalin, kikare, kompass, kartor, en verktygslåda, skrivdon med mera. De enskilda

medlemmarna har också med sig saker, främst de som nämns nedan, men kanske också andra om det verkar passa in.

- Stålenheim har förutom medicinlådan också med sig en stor liggare att nedteckna sina observationer i, samt en dagbok komplett med karta.
- Albertina har sin kamera, stativ till den, Kodak-Eastmanfilmer, ljustäta behållare att förvara redan exponerade filmer i och en ljustät växelsäck för byte av film i kameran.
- Liss tar bara med sig sitt anteckningsblock.
- Anna Klara har ett förstoringsglas, en bok av Linné, en växtpress och kringutrustning till den.
- Bodin har med sig termometrar, kompass, en anemometer för mätning av vindhastigheter, kartor, järnspett med flytbojar på (att fästa i isberg) en tumstock och ett graderat kärl att mäta nederbörd i.
- Lång har med sig ett förstoringsglas och sina egna anteckningar.
- Fransson medtar Winklerflaskor, titrerutrustning, bariumnitrat, silvernitrat, några dunkar destillerat vatten, lackmus och otroliga mängder provrör.
- Henriksson har med sig ovan nämnda verktygslåda.
- Lundgren tar med sig hacka, spade, såll, små askar att förvara prover i och ett exemplar av Mohs' hårdhetsskala (se karaktären för närmare förklaring).

HOS SVENSKA SÄLLSKAPETS FÖR ANTROPOLOGI OCH GEOGRAFI

Allt är klart och genomgånget, eller borde vara det, när expeditionen brådstörtat kallas till Svenska Sällskapets för Antropologi och Geografi huvudkontor tidigt på morgonen. De tas emot av ordföranden själv, en mycket lång, mager, knastertorr man som berättar för dem att de plötsligt har fått ett nytt och synnerligen ärofullt uppdrag - nämligen att om möjligt finna och undsätta Andrées polarexpedition.

Det är nämligen så att två meddelanden från Andréexpeditionen har nått civilisationen. Det ena är ett privat brev från Strindberg till Anna Charlier, och det berättar att seglatsen inte alls går så bra som väntat. Det hänvisar också till ett löfte som Nils skall ha gett Anna. Det andra är en flytboj som har upphittats av en båt vid namn "Ismåsen". Bojen finns i Tromsø, ännu oöppnad i väntan på någon som har rätt att öppna den. Det har nämligen utfästs en belöning för upphittade flytbojar förutsatt att de är obrutna då de lämnas till Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi, och ordföranden ger härmed expeditionen en skriven fullmakt samt de femhundra riksdaler som utgör belöningen.

Expeditionen får således order att, om flytbojen innehåller någon form av positionsangivelse som kan tänkas vara aktuell, ge sig ut och leta reda på Andrée och hans män vid sidan av sina vetenskapliga sysslor.

Om någon av spelarna har valt karaktären Gustaf Liss meddelar ordföranden att någon av de icke valda karaktärerna tyvärr måste utgå eftersom Aftonbladet (som har gett både Andrées och denna expedition ett visst stöd) kräver att herr journalisten Liss skall få följa med som observatör.

Om expeditionsmedlemmarna ställer frågor om Andrée eller hans expedition, hänvisar ordföranden till Anna Charlier, E A Nordenskiöld, Nils Ekholm eller Vilhelm Swedenborg för vidare information - han kanske till och med rekommenderar en visit hos någon av dem.

Eftersom tiden inför avresan är knapp hinner gruppen inte göra så mycket mer än att uppsöka två av de fyra ovannämnda (se nedan). Någon kommer säkert att vilja gå hem och packa; påpeka då att allt redan är packat och skickat till Göteborg utom det allra mest personliga. Efter dagen i Stockholm och innan avesan till Göteborg skall du be varje spelare skriva ner en lista med 5 - 10 alldeles personliga saker som de tar med sig - älsklingpipan, ett foto på frun och barnen eller liknande, och samla sedan in listorna. Du skall använda dem när spelarna kommit till Vitön och de kommer kanske också att ligga till grund för bedömningen.

HOS ANNA CHARLIER

Anna är Strindbergs fästmö och vet mycket väl att han varit tveksam redan från början. Hon tar emot hemma hos sin mor och ser märkbart blek och orolig ut. Hon berättar om hur hennes Nils gång på gång för Andrée påpekat en del felaktigheter i ballongens konstruktion, som t ex det att släplinorna var anbringade på fel ställen. Hade hans råd efterföljts hade de inte gått av i starten som nu skedde, men då Andrée vägrade lyssna gjordes inga ändringar, detta trots att finansiärerna Nobel och Dickson lovat att skjuta till pengar för en ny eller förbättrad ballong. När Anna berättar detta skälver hon av lika delar vrede och förbittring och utbrister sedan "Och nu är min Nils fast bland isvidderna för den där envise karln skull!". Hon visar dem brevet (se "Handouts") som kom till Nordnorge med en brevduva och var skrivet till henne personligen. Papperet är mycket tunt och vikt många gånger, och ser ut att kunna falla i bitar när som helst. Den sista meningen är en kod; vad Nils lovade var att omedelbart försöka höra av sig till henne om något skulle gå snett - föga ärofullt, men hon insisterade. Hon i sin tur lovade då att omedelbart vända sig till Sällskapet och be dem skicka ut en räddningsexpedition.

HOS DR NILS EKHOLM

Ekholm är den av Andréemännen som hoppade av efter det misslyckade startförsöket 1896. Han är en mustaschprydd man (som alla andra!) i femtioårsåldern och han tar emot i sitt kontor - han är chef för Stockholms meteorologiska byrå. Hans avhopp har lett till att han utmålats som svikare i den svenska pressen och en viss bitterhet över detta kan skönjas i hans röst och beteende. Skulle spelarna säga något som antyder att han är feg eller vek kommer han att brusa upp och visa dem på dörren. Blir han däremot vänligt bemött kan han berätta om startförsöket 1896 - att de råkade ut för ogynnsamma väderleksförhållanderna (21 dagars förgäves väntan på sydlig vind), att Andrée gång på gång ignorerade det faktum att ballongen läckte mycket mera vätgas än vad som kunde godtagas. Ekholm hade begärt att få kontrollera ballongens täthet och mätte också läckaget av gas - ett projekt som pågick under flera dagar. Han fick dock inte förrän efteråt veta att extra påfyllningar av ballongen hade skett. Med dessa nya fakta kom han fram till att expeditionen aldrig skulle kunna hålla sig svävande i de 30 dygn som Andrée hävdade var möjligt. Dessutom hade han redan vintern 95-96 räknat på släplinornas friktion mot isen och kommit fram till att detta skulle förlänga färden mot polen till det dubbla; tolv dagar istället för de sex som Andrée räknat med. Detta fick honom att fatta sitt beslut om att inte längre delta.

Vidare nämner han den bristande vanan att flyga ballong hos samtliga expeditionsmedlemmar inklusive Andrée. Frænkel och Strindberg har knappt mer än provat på ballongflygning - Strindberg sex turer, Frænkel nio. Andrée har mer personlig erfarenhet, men knappast tillräckligt för att bege sig ut på en polarflygning.

Han kan också beskriva Andrées och Strindbergs personligheter (behöver inte läsas innantill om du vill improvisera, men notera att huvudtempus är nutid; så vitt man hoppas lever männen fortfarande);

"Det är omöjligt att se Andrée utan att bli slagen av hans uppenbara kraft och förmåga - men han är också... vad skall en säga... envis, viljestark, besatt av frihet och närmast allergisk mot alla former av tvång... kanske det är därför han vägrar att inlåta sig med någon kvinna... och han är äregirig. Det var roligt att diskutera med honom... på den tiden... han vet mycket om mångt, jo då, men han skall alltid ha rätt - och det har han ju för det mesta - och han ger sig aldrig i en diskussion, ... tyvärr inte heller i vår sista. Vi lärde känna varandra när han var med i min expedition till Spetsbergen '82-'83. Jo, vid solens återkomst efter den långa polarnatten syns människorne gulgröna i ansiktet och vi ville ta reda på om det bara var en synvilla som berodde på att ögonen var ovana vid ljuset eller om färgen verkligen ändrats... ja... så när solen kom åter så isolerade sig Andrée och visade sig bara om nätterna i en hel månad tills vi andra hade fått tilllbaka vår vanliga ansiktfärg... det tog hårt på honom... det var ohygieniskt och ohälsosamt och han var en tid tämligen deprimerad. Men han gjorde't ändå, envis som en åsna och modig som ett lejon... när han till sist kom fram i

ljuset var han lika gulgrå i skinnet som vi andra hade varit för en månad sedan. Vi såg alla skillnaden mellan vår hy och hans, han själv också, så vi bevisade att huden verkligen blir missfärgad under polarnatten.... men det tog hårt på. Ja, så var det... så när han bad mig följa med... på expeditionen... så sade jag ja eftersom jag mindes den gången och tänkte att han når väl polen han, av blotta envisheten... men sen ville jag inte dö för hans envishets skull."

"Nils känner jag inte så väl. Han är ju så mycket yngre än vi... men han har huvudet på skaft, den gossen. En duktig ingenjör... en duktig fotograf med för den delen. Mycket artig... belevad, mycket noggrann i sina undersökningar. Han visste lika bra som jag att ballongen läckte... professor Arrhenius - hanses överordnade på tekniska högskolan i Stockholm - sätter honom högt och försökte övertala honom att stanna kvar, men han är väl för ung för att ta hand om sig han... "

Frænkel som kom att bli hans efterträdare känner han inte.

HOS FRIHERRE ADOLF ERIK NORDENSKIÖLD

Nordenskiöld är samtidens store polarforskare. Han är en mustaschprydd herre i 65-årsåldern som tar emot i sin salong. Den är tämligen imponerande med en öppen spis, möbler i mörkt ädelträ och massvis av bokhyllor fullproppade med vackra gamla böcker, bland dem en skildring av Marco Polos resor. Han erbjuder sina besökare ett glas konjak och svarar vänligt på deras frågor.

Han berättar att han hjälpte Andrée att lansera tanken på ballongfärden för Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi och tillägger då att han tycker att Andrée är en rekorderlig karl som vet vad han sysslar med, men kanske litet för envis. Han förklarar att han stödde idén eftersom den var djärv och eftersom Andrée i sanning hade rätt i att den första flagga som placeras på Nordpolen borde vara svensk. Som Sveriges främste polarforskare gav han givetvis tyngd åt förslaget, och han skänkte även pengar till finansieringen av expeditionen tillsammans med personer som Konung Oscar och köpmannen Oscar Dickson.

Nordenskiöld kan vidare beskriva de väderförhållande som råder i polartrakterna - litet nederbörd, men mycket dimma, isande vindar och en bitande kyla. När isen fryser till går det snabbt - han kan berätta hur hans eget fartyg Vega frös fast i isen och fick tillbringa vintern några knapp timmars segling från Berings sund och fritt vatten. Han hävdar att det är fullt möjligt att övervintra i polarområdet om man är väl förberedd - jakt på isbjörn, säl och sjöfågel ger det tillskott av färskt kött som krävs för att hålla livsandarna vid mod och motverka skörbjuggen.

Till de faror som han fruktar mest hör isbjörnarna som plundrar förråden och drivisen, vars oberäkneliga förflyttningar gör det mycket svårt att ta sig fram. Här framhåller han det geniala att resa i ballong ovanför denna förrädiska yta.

HOS VILHELM SWEDENBORG

Swedenborg var fjärdemannen och den eventuelle inhopparen inför 1897 års expedition. Swedenborg övade ballongflygning tillsammans med Frænkel i Frankrike under den store franske experten på områden, Lachambre, som för övrigt också tillverkade ballongen. Han berättar också om Frænkel (behöver ej läsas innantill om du vill improvisera, men notera att huvudtempus är nutid; så vitt man hoppas lever männen fortfarande);

"Jaa... Knut är en rolig gök. Kvick i munnen är han minsann, men han överdriver allt en aning. Jag tror inte att han visste vad han gav sig in på riktigt... han hade ingen större aning om livet i polartrakterna... han var nog bara ute efter äventyret... inte alls som Strindberg. Men han är ju stor och stark han, så det klarar han väl, han som tycker om att vandra i naturen..."

Swedenborg var med på Danskön och in i det sista var det osäkerhet huruvida han skulle ersätta Strindberg, som efter sin förlovning vid minst två tillfällen tvekande om han skulle delta eller ej. Denne kände

ju till de täthetstester som Ekholm hade gjort på ballongen 1896 och fruktade att expeditionen skulle få ett katastrofalt slut. Allt detta diskuterade han med Swedenborg. När beslutet om avfärd skulle fattas var Swedenborg närvarande och kan berätta att Andrée in i det sista tvekade och överlät beslutet på sina två yngre expeditionsmedlemmar.

Eftersom han var med på Danskön kan han också berätta om den misslyckade starten; hur ballongen slog i ballonghusets vägg när den lyfte, hur släplinorna lossnade strax därefter och hur ballongen mycket tidigt doppade korgen i vattnet vilket gjorde att man fick kasta en del av ballasten på detta alltför tidiga stadium. Hans personliga uppfattningen är att expeditionens öde bestämdes redan då.

Han kan också svara på frågor om Andréexpeditionens utrustning; de hade med sig 767 kg proviant, mestadels koncentrat och kondenserade produkter. Av dessa 767 kg utgjordes 200 kg av vatten och koksprit till primusköket. Istället för att bära med sig citronsaft för att motverka skörbjugg hade man med sig citronsyra i pulverform (som inte hjälper eftersom det inte innehåller några viktiga C-vitaminer, men det visste man inte då). De hade också med sig tre gevär med ammunition, och Swedenborg hoppas nu att de med dessa kan skjuta isbjörn mest för pälsens skull eftersom de till största delen hade sommarkläder med sig - inga varma skinnkläder alls.

PÅ VÄG

För att undvika dödtid skall denna del av äventyret inte spelas, utan läses högt av dig.

> *"Den femte maj 1898 är en vacker dag - solen lyser upp den tidiga morgonen när sällskapet samlas på Stockholms central för att ta tåget till Göteborg. Ni är alla glada åt att äntligen komma iväg på denna resa som planerats i månader, men också tyngda av stundens allvar. På perrongen finns inga folkmassor som vill hylla er, inga jublande människor som överöser er med blommor och lyckönskningar, men vilken glädje skall det inte bli om ni återvänder med Andréemännen i sällskap! Om ni hittar dem. Om ni ens får en tillfällighet att hitta dem. Visst har ni alla sett fram emot er resa, visst har ni alla hoppats göra sensationella upptäckter inom era respektive ämnesområden, men allt detta har för stunden mist en del av sin betydelse i jämförelse med att undsätta tre nationahjältar!*

Ni stiger på tåget som börjar sin tröttsamma färd mot Göteborg. Ni passerar Södertälje... Katrineholm... Hallsberg... Det är tyst i kupén, men strax efter Laxå påbörjar ni det tröttsamma arbetet med att lära känna varandra. Ni åker igenom Skövde och sedan Herrljunga och är till sist framme i Göteborg framemot kvällen. Väl där förs ni med droskor direkt ned till hamnen och ombord på "Svensksund" som omedelbart lägger ut. Tryggt plöjer hon norrut längs den norska kusten, och det blir långsamt svalare i luften samtidigt som dagarna blir längre och längre. Doften från havet är frisk och ni har tur med vädret, så ingen blir sjösjuk. Det var "Svensksund" som förde Andrées expedition till Spetsbergen - också då via Tromsø - förra året, och kapten Ehrenswärd skämtar om att hon hittar av sig själv. En vecka senare löper ni mycket riktigt in i Tromsøs hamn."

I TROMSØ

Egentligen är det inte kallt i Tromsø, men den nordnorska staden välkommnar med en vass nordlig vind som biter sig igenom märg och ben vilket gör att det känns förfärligt kyligt. Det är en liten stad med ungefär 7.000 invånare, mestadels fiskare. Om man vill diskutera Andrée med dem glider de ofelbart över på sin store hjälte

Nansen som var här för två år sen, sommaren 1896, efter sin långa isvandring. Andrée och Nansen var nämligen i Tromsø samtidigt - eftersom Andrée var på väg hem just då efter sitt misslyckade första försök.

För att kunna ta reda på om "Ismåsen" har anlöpt måste de fråga hamnkaptenen som talar en nästan oberiplig norska. Till sist går han iallafall ut ur sitt kontor och pekar utåt en pir under det att han kommer med ännu fler oberipliga haranger, och sällskapet kan ge sig av mot rätt båt.

"Ismåsen" har en dag tidigare anlöpt Tromsø och hennes kapten (som råkar vara svensk) tar emot dem i mässen. Han är kraftigt byggd och ser definitivt ut att ha passerat de femtio. Han är ordentligt påpälsad inte bara på kroppen utan också i ansiktet - han har en rejäl pälshuva och ett stort skägg. Med ett kraftigt handslag hälsar han var och en välkommen ombord. Med dånande göteborgsk stämma som då och då avbryts av snörvlanden och hackhosta berättar han följande (behöver inte heller läsas innantill om du vill improvisera);

"É de herrarna från... från det däringa sällskapet....? Är det säkert det? Får vi belöningen då? Femhundra riksdaler? Jovars... det var väl några veckor sedan strax efter gryningen som förstestyrman kom och hämtade mig. <host host> Utkiken hade sett en säl minsann <snörvel> och det är ju inte direkt gott om sälar i dom trakterna <host host>... Jaa... men när vi kom närmare så såg vi att det var ju int' nå' sälhuve' det, det var en så däringa boj <snörvel>... så vi satte ut båten och hämta 'n... fast han grabben som gjorde't höll på att stryka med han med, för båten välte nästan och i det vattnet <host> dröjer det nog bara en minut eller två innan man blir så stelfrusen att man drunknar... <host>. Här ä vad vi hitta'. För bövelen, en sån mojäng!"

Han tar fram flytbojen som inte är helt olik en flytboj av glas, klotrund och med ett kopparnät omkring sig, men den är gjord av kork och har ett metallock som han skruvar av. Han vänder upp och ner på den, och ut faller ett ihoprullat meddelande som när det rullas ut visar sig innehålla följande:

Flytboj N:o 7
den 8 oktober 1897

Position lat: 80°05' n. lon: 31°,1' ö.

Strandande på White Iceland(?), förråd rikliga, måste övervintra. Hoppas på snar undsättning då vi ändå icke kan fortsätta förrän vädret blir bättre igen nästa år. Märkliga fenomen. Otur med utrustningen. Möjligen sjukdom.

Andrée Strindberg Frænkel

MOT SPETSBERGEN

Positionen angiven i meddelandet visar sig vara en plats strax öster om Spetsbergen. Expeditionens kartor har på denna position endast konturerna av en möjlig ö med namnet Gillis Island. Dessa farvatten är sällan besökta och det finns nästan inga uppgifter om platsen. Få av fiskarna i Tromsø har ens hört talas om den, men en och annan skepparhistoria kan ändå snappas upp. Vissa av fiskarna hävdar att vattnet är hemsökt av sjöormar som kan skrämma en man till galenskap, men andra säger att det finns gott om fisk i vattnet - om man nu vågar trotsa de eventuella sjöormarna alltså. Ön i sig är isbeklädd och inbjuder inte till några besök. Inte ens sälarna vill bosätta sig där - är de bortskrämda eller uppätna av vidundren? Ytterligare några säger att ön inte finns och andra påstår att den visst existerar, men åtskilliga sjömil längre österut. Hur som helst seglar "Svensksund" mot Spetsbergen, vilket tar ungeför sex dagar. Hon lämnar Golfströmmen och det blir genast mycket kallare, men det är nu så långt gånget på året att solen skiner dygnet runt - när den inte skyms av moln eller snöstormar förstås.

DANSKÖN

När spelarna når Spetsbergen kanske de först vill stanna till på Danskön för att besöka den plats varifrån ballongexpeditionen utgick. Det är dock en rejäl omväg eftersom Danskön är den västligaste av öarna och Vitön är den östligaste.

Ballongseglarnas vik ligger tyst och öde under den blygrå himlen - det är bara ett och annat ensligt skri från någon sjöfågel som hörs.

På stranden finns resterna av det åttakantiga nedrasade ballonghuset. Det verkar ha farit illa under vintern, men trots att det nu mest är en hög bräder på marken har det kvar en stämning av hektiska aktiviteter och ödesmättade beslut. Uppsköljda på stranden inte långt ifrån huset återfinns släplinorna som lossande vid starten. Det enda som finns kvar av expeditionens utrustning är den stora anläggningen för framställning av vätgas, och den börjar bli litet rostig, förmodligen beroende på det dimmiga vädret.

VITÖN

På färden mot Vitön får fartyget problem med motorn. Kaptenen sätter sin besättning på finna felet och när man når Vitön med halv fart har man visserligen lokaliserat det, men också konstaterat att det kommer att ta minst sex dagar att laga det eftersom man måste ta isär motorn och tillverka några reservdelar. Man har full kontroll över situationen och behöver inte ingenjör Henriksons hjälp (om han nu är med) - felet är inte komplicerat, bara krångligt att åtgärda.

Under dessa sex dagar kan inte skeppet förflytta sig alls, utan måste ligga för ankar, och skeppsbåten behövs för yttre underhållsarbete. Således ros spelarna och deras utrustning (tält, mat, mätinstrument, läkemedel och hela faderullan) iland med löfte om att bli upphämtade sex dagar senare. Om ett nödläge skulle uppstå skall de skicka upp en signalraket, så blir de upphämtade. "Svensksund" ligger bara hundratalet meter från land så i värsta fall kanske man kan kommunicera med hjälp av morsekod. De enda expeditionsmedlemmarna som kan morse är geologen Bernhard Lundgren och meteorologen Karl Bodin, så om inte de är med, tja, synd!

Vitön är ungefär 44 kilometer lång och 25 kilometer bred på det bredaste stället, och nästa hela dess yta täcks av en glaciär som majestätiskt höjer sig upp till hela 300 m ö h. Nästan överallt stupar den rätt ner i havet, så det finns bara två ställen att gå iland på. Strandremsan där spelarna hamnar sträcker sig två km längs kusten och är femhundra meter bred . Bortom den tornar glaciären upp sig.

Det är kallt på Vitön, verkligen iskallt - maj i polartrakterna är inte någon varm vårmånad, och här finns inte längre någon Golfström som kan värma vattnet och luften. Vattnets temperatur ligger på en eller två *minus*grader - skälen till att det inte fryser är salthalten och att det är strömt. Dessutom utandas hela platsen kyla; bara is, snö och grus så långt ögat når, med uppstickande stenar här och var. Det verkar blåsa konstant; en ettrig snålblåst som kommer svepande från jökeln och tar sig in innanför varje plagg och slinker längs ryggraden och magen rätt ned i skrevet. Stora delar av isen och snön försvinner aldrig utan ligger kvar året om.

Kvällen närmar sig, och det börjar bli dags att slå läger. Till sitt förfogande har expeditionen tre tvåmanstält (så att de kan tjafsa lagom mycket om vem som skall sova med vem) och ett större umgänges- och "förrådstält" där det är meningen att all utrustning skall sättas upp och förvaras.

ATT UPPTÄCKA PÅ ÖN

Det är svårt att förutsäga i vilken ordning spelarna beslutar sig för att undersöka saker och ting, men det viktigaste är att de finner Andréelägret, vilket de bör göra redan första eller andra dagen. Dock hittar de inte allting på en dag - det tar minst två dagar att gräva fram alltihop, och först mot slutet hittas Strindbergs grav.

ALLMÄNNA IAKTTAGELSER

Om några av spelarna börjar undersöka ön ur ett mer yrkesmässigt perspektiv upptäcker de en rad anomalier. Vattnet, snön och den lilla jord som finns är förhållandevis sulfathaltiga. Det finns inga som helst spår (avföring, bytesrester, bon) av att några större däggdjur skulle ha varit i området under de senaste åren. De enda levande varelser det finns förhållandevis gott om på ön är ismåsar och ett exemplar av den sällsynta rosenmåsen som är otroligt vacker med sitt rosa bröst.

Stenarna och gruset består mestadls av granit, men någon hittar faktiskt ett litet fossil i en bit svavelkis. Det är en trilobit, och fyndet leder förhoppningsvis till uppretade diskussioner om Darwin kontra Bibeln. Bitar av sedan länge (vi snackar 130 - 160 miljoner år) stelnad lava kan också förekomma. Det finns också en del vulkaniska bergarter.

Medeltemperaturen är oförklarligt hög jämfört med omgivningarna, och på grund av detta finns här en del växter och insekter som inte borde kunna leva så långt norrut. Till exempel hittar botanikern en liten patetisk björkplanta som redan har slagit ut, något den borde göra först i mitten av juni. Några exemplar av purpurbräcka växer där också. Annars är det ganska så ont om växter eftersom Vitön nästan bara består av sten och is och knappt någon jord alls. En och annan lav står att upptäcka i skyddade och solvarma hörn, men det är nästan det enda. Efter ett noggrant och tidsödande sökande kan även biologen stöta på en liten hoprullad spindel, ett par rundmaskar och några kvalster, ännu i vinterdvala.

Om de gräver djupt i snön och kanske krafsar litet i den frusna jorden finner de en märklig sorts mask som faktiskt på något sätt lyckas ta sig fram i den frusna marken. Varken biologen eller botanikern känner till något liknande, och naturligtvis ingen annan heller. Om någon försöker döda eller tillvarata masken på något sätt kommer marken att skälva - trots att Spetsbergen inte precis är "jordbävningstrakter". Geologen blir mycket konfunderad. Om den stängs in levande i en glasburk kommer den att vara borta nästa morgon - och i glaset finns ett prydligt litet hål.

ANDRÉELÄGRET

Under sina strövtåg råkar en av expeditionsmedlemmarna hur som helst klättra upp på en snötäckt sten som visar sig vara en trasig båt fylld med saker; bl a ett otal vantar och tröjor samt ett par strumpor märkta N.S., två gevär, en kamera och flera filmrullar, ett paket med kartor och nautiska och trigonometriska tabeller, snören, en anemometer (med vilken man mäter vindhastighet), en sykorg och en teodolit (kikarinstrument för mätning av horisontella vinklar). Där finns också en hammare, filar, en båtshake av mässing, en harpun och benrester efter en isbjörn, troligen medförd av Andréemännen. Där ligger även en liten bok med titeln "Slädfärden 1897". Det är Andréexpeditionens observationsbok, skriven av Nils Strindberg, som innehåller sida upp och sida ner med vidlyftiga uträkningar av de astronomiska observationerna, här och där en förteckning över proviantförråden, veckans matsedel och en del små notiser som behandlar vandringen över isen. Mer av Andréemännens utrustning ligger spridd kring båten; två par snöskor, två kälkar, flera flätade korgar, en slutligen en hög bestående av diverse kläder och segelduk. I denna hög ligger också en handritad karta över expeditionens färdväg med ballongen och vandring över drivisen.

Nedanför en liten kulle alldeles i närheten av båten ligger resterna av en hydda, byggd av tältduk och drivved. Runt den ligger högar av ihopsamlad drivved. I öppningen till den provisoriska bostaden ligger Andrées påklädda lik som är lätt att identifiera - åtminstone Stålenheim har ju sett honom i verkliga livet. Om de går igenom hans fickor kommer de att hitta hans andra dagbok (se "Handouts"), en stegmätare och en blyertspenna i hans innerficka. Bredvid kroppen ligger ett bylte bestående av en ylletröja som är svept kring två dagböcker inpackade i gräs. Den ena boken är nästan oskriven, men den andra är fullskriven och handlar om ballongfärden och vandringen över isen (se "Dagböckerna" nedan). Inärheten av liket återfinns männens sista gevär nedstucket i snön, samt ett primuskök halvfyllt med fotogen. Något senare finner spelarna

ytterligare en kropp delvis begravd i den snö som blåst in i hyddan. Han har inga skor på sig - detta är helt med sanningen överesstämmande och är viktigt att nämna av scenariotekniska skäl. Av klädernas märkning och kroppstorleken att döma verkar det vara Frænkel, men i hans kavajficka ligger Strindbergs dagbok (se "Handouts"). I samband med att kroppen grävs fram ur snön, drabbas någon av spelarna av ett kraftigt yrselanfall.

Om Stålenheim undersöker Andrée och Frænkel kan han inte säga vad de dog av, men att de har varit döda i flera månader. De har inga symtom på skörbjugg eller någon annan sjukdom, de verkar inte vara alltför undernärda och de förevisar inga tecken på yttre våld.

En grundligare genomsökning av hela Andréelägret resulterar i att någon (helst någon av kvinnorna) finner ett stenröse i en klippskreva. Under stenröset sticker ett par läderkängor fram. Det visar sig vara en grav som iordningställts åt Strindberg, förmodligen av hans kamrater. Han har fortfarande sin förlovningsring på sig och på så vis kan han identifieras. Inte heller hos honom finner Stålenheim några tecken på sjukdom eller undernäring, men han har faktiskt en del rejäla blåmärken och utgjutningar, dock ingenting som kunde ha försakat hans död.

DAGBÖCKERNA

Dagböckerna är de allra viktigaste handoutsen. Notera att Andrée har sin andra dagbok på sig, men att Strindbergs återfinns i Frænkels kavajficka och att Frænkels dagbok dyker upp sist av alla tre, sent den andra dagen eller någon gång under den tredje. Hur är oväsentligt - de kan snubbla över den i snön, den kan hittas under något annat eller i något avlägset hörn av Andréexpeditionens tält...

Det finns två dagböcker som inte finns som handouts eftersom de är alldeles för långa för att kunna återges. Det är Andrées första dagbok, den som återfanns intill hans kropp, samt Strindbergs observationsbok som låg i båten.

Det tar cirka fyra timmar att läsa dem och de beskriver den misslyckade ballongfärden som bara varade i knappt tre dygn istället för de trettio som Andrée hade beräknat att den skulle klara. Här omtalas hur ballongen studsat mot isen, hur den tyngts ner av is som ingen räknat med, hur den läckt otroliga mängder gas, hur den till sist strandat på isen, mitt ute i ingenstans och inte ens i närheten av Nordpolen. Här står också att läsa om den långa mödosamma vandringen; hur de släpade sina kälkar med proviant och utrustning över isen, hur de lirkade dem och sig själva över de besvärliga vattenrännorna, ofta med ett snabbdopp som följd, hur de sköt ett flertal isbjörnar och nästan dödades av en som dök upp på tröskeln till deras tält, hur de led av diarréer och snöblindhet, hur isdriften gjorde att de färdades åt ett helt annat håll än det de gick mot, hur de ständigt kämpade sig framåt; söderut, söderut, söderut. Till sist beslutade de sig tydligen för att övervintra på ett isflak i hopp om att detta skulle driva dem söderut, men isflaket brast och de tog sig iland på Vitön. Anteckningarna från dagarna på Vitön är knappa. Det enda som finns att läsa är några få av Strindbergs och Frænkels anteckningar och Andrées andra, nyligen påbörjade dagbok (se "Handouts".)

BUMLINGARNA

Om någon eller några av expeditionsmedlemmarna efter att ha läst dagböckerna får för sig att de skall gå och se på bumlingarna som Andrée och hans följeslagare fann så kommer de förvisso att hitta rätt plats. Den ligger fem hundra meter norrut längs kusten precis som Strindberg beskrev, och de underliga grusvallarna som Andrée nämner i sin dagbok finns också kvar, men av de märkliga bumlingarna syns inte ett spår. Överallt är det bara sten, sten, sten, i alla upptänkliga former och tillstånd, men i bara en färg; grått. Till sist hittar de dock en av de klotrunda bumlingarna. Den är inte så stor - dess diameter är ca 30 cm - och den går att bära av en man trots sin storlek - antingen så har den väldigt låg densitet eller också är den ihålig. Om geologen får se den blir han oerhört intresserad - han har aldrig sett något liknande och undrar om han har snubblat över någon okänd bergart. Om några som helst försök görs att krossa eller skada stenen (kanske för att ta reda på om den

är ihålig, vilket den är) drabbas den delen av ön av en kraftig jordbävning - trots att en sådan rent geologiskt sett inte borde inträffa där! Oavsett om stenen bärs till lägret eller lämnas kvar kommer den att spricka i spelarnas åsyn, och ut kryper en liten mask - samma sorts mask som nämns under "Allmänna iakttagelser" ovan. Det verkar som om masken har *ätit* sig ut ur stenen - den har ett ihåligt område i mitten och från det strålar det ut en mängd små gångar med ungefär samma diameter som masken. Det skulle kunna vara ett ägg - hur stor är då inte mamman?

VAD SOM HÄNDER I LÄGRET OCH SPELARNA SINSEMELLAN

Nu, kära spelledare, har du chansen! Äntligen får du skrämma skiten ur spe-larna på alla möjliga obegripliga sätt!. Förklaringen till detta kommer om en stund, men... first things first!

Tanken är att vistelsen på ön skall bli mer och mer skrämmande ju längre tiden går, och därför kan det vara lämpligt att öka mängden märkliga upplevelser/förstöranden/drömmar/etc allt eftersom. Dessutom bör du försöka sprida en stämning av paranoia och gärna göra allt som står i din makt för att sprida så mycket splittring och ovänskap som möjligt. Vad som händer är nämligen följande;

SAKER FÖRSTÖRS OCH LIK FÖRSVINNER

Varenda morgon när expeditionsmedlemmarna kommer utkravlande ur sina tält och gnider sömnen ur ögonen, blinkande som ugglor mot det skarpa dagsljuset, upptäcker de att delar av deras utrustning har förstörts under natten. Efter någon dag eller två sker detta också dagtid.

Till en början är det bara saker som är viktiga för deras överlevnad som förstörs - en del av deras tändtickor hittas utspridda och utbrända i snön, ett av gevären har fått sin pipa vriden till ett U så att den som skjuter siktar på sig själv (och hur är det gjort, det krävs mycket styrka för det?), deras lyktor blir sönderslagna, spriten till deras spritkök hälls ut över deras bröd... Efter några dygn drabbas också expeditionsmedlemmarnas privata ägodelar - de som de skrev upp på de listor du förhoppningsvis har i din hand just nu. Dessa saker förstörs inte bara, de skändas också - en mustasch ritas på det sönderrivna fotografiet av någons fru eller mor, någon annans pipa är avbruten och stoppad med isbjörnsskit osv...

När spelarna återvänder till Andréelägret efter en natts sömn kommer Andrées lik att vara försvunnet. Strindbergs lik kommer också att försvinna senare. De dyker aldrig mera upp.

Ingen av medlemmarna vet hur detta har gått till, och det enda sätt på vilket de kan få ovanstående att sluta inträffa är om alla har koll på alla andra hela tiden, dvs alla måste ständigt vara på samma plats och kunna se alla andra, och alla måste vara vakna.

ISBJÖRNEN

En isbjörn ses stryka runt lägret ett flertal gånger. Stålenheim (och biologen om han finns med) reagerar på att han hittills inte funnit något tecken på att Vitön skulle vara ett tillhåll för isbjörnar. Vid ett av tillfällena vänder björnen och börjar lufsa uppför branten mot glaciären, och när den är på krönet så bara försvinner den, dvs den försvinner inte utom synhåll, den... dematerialiseras bara. Om någon skulle få för sig att skjuta den missar han trots att han är säker på att han träffade. Om någon eller några bestämmer sig för att följa efter björnen så kan de följa hans spår en bit in på glaciären, men spåren blir efter hand allt otydligare och försvinner till sist helt. Spåren bakom dem är också borta, så det kan bli litet besvärligt att hitta tillbaka till lägret (inte för besvärligt dock, om man bara följer glaciärens kant kan man inte undgå att komma rätt).

Vid något senare tillfälle finner expeditionsmedlemmarna isbjörnsspår inne i sjäva lägret utan att någon har märkt när den var där - inte ens den som satt vakt, om det nu var någon som gjorde det.

SYNER OCH DRÖMMAR

Expeditionsmedlemmarna drabbas av konstiga syner eller drömmar när de minst anar det (se "Handouts"). Drömmarna börjar komma redan första natten - men inte till alla - och de och synerna ökar sedan efter hand. Med tiden kan de få allt svårare att skilja mellan syner, drömmar och verkligheten. Till exempel händer de allt oftare att de är i sitt tält med sin tältkamrat - som de inte har inom synhåll just då eftersom de ligger med ryggen till, men de vet ju att han/hon är där, andetagen hörs ju - när vederbörande kommer inkrypande i tältet utifrån.

SJUKDOM?

Alla drabbas av plötsliga yrselanfall. Till en början drabbar dessa bara en eller två personer och anfallen är inte särskilt allvarliga, men de ökar i antal och svårighet tills hela expeditionen känner av dem ett par gånger om dagen.

Efter en tid börjar även några av dem känna sig onaturligt matta och trötta. Vid det här laget har de förmodligen hunnit läsa dagböckerna, och om de inte har listat ut det själva så inser Stålenheim att de lider av delvis samma symptom som Andrée och hans följeslagare. Han befarar att sjukdomen kan vara dödlig och ytterst smittsam, så dödlig och smittsam att det kanske inte någon bra idé att utsätta "Svensksunds" besättning för den.

I själva verket är spelarna uttröttade av helt andra orsaker (som snart kommer att klargöras). Det finns ingen smittsam sjukdom på ön, men det viktiga är att de för ett tag *tror* det. Notera att spelarna egentligen bara lider av yrsel och trötthet. Andréemännen nämner också kräkningar, dålig aptit och diarré, och det är det ingen av spelarna som har drabbats av mer än högst sporadiskt. Efter en tids funderande så kommer de förhoppningsvis också att inse detta.

DESTRUKTIVA BETEENDEN

Fram emot andra eller tredje dagen på ön börjar expeditionsmedlemmarna börja tappa kontrollen över sig själva. De upptäcker att de gått ut ur tältet och gått omkring i lägret utan några skor på sig, något som de uppmärksammar först efter några minuter när tårna redan är stelfrusna. De börjar äta av snön eller dricker av det iskalla havsvattnet. De går långa sträckor utan mössa eller handskar på sig och kanske till och med utan jacka. Någon slår sig frånvarande på handen med hammaren - inte så hårt att något blir brutet, men tillräckligt hårt för att handen skall svullna upp, bli obrukbar och göra rejält ont.

Det här beteendet bryts genom att någon påpekar för den eller de utsatta att han/hon håller på med något konstigt, eller också återvänder den/de utsatta till "verkligheten" med ett ryck och inser att de beter sig underligt. Ofta uppstår minnesförlust i samband med dessa beteenden.

SNÖFALL ELLER DIMMA

Någon av dagarna är det dimma. Den är inte så svår att det inte går att ta sig fram, men den är kuslig, och expeditionsmedlemmarna tycker sig hela tiden skymta rörelser precis utom synhåll. Dessutom har de ingen fri sikt ut till båten - förmodligen en mycket stressande situation, särskilt i samband med båten-försvinner-synen/drömmen.

Om det är mycket speltid kvar, eller om spelarna bara irrar omkring utan att komma någon vart i sina slutsatser kan det vara värt att lägga in en dag med kraftigt snöfall. Det är omöjligt att lämna lägret och med litet tur kanske expeditionen slår sig ner och försöker komma fram till vad de skall göra.

FÖR TIDIGA FLYKTFÖRSÖK

Om det är mycket speltid kvar, eller du av någon annan anledning vill behålla spelarna på ön en stund till, fast de vill ge sig av och har skickat upp en raket, kan du låta kapten Ehrenswärd signalera ett morsemeddelande om att det är för krabb sjö för att han skall kunna sätta den lilla roddbåten i sjön för att hämta spelarna. Det kan också tänkas att spelarna faktiskt blir upphämtade i båten men att en av dem får ett kraftigt yrselanfall just som de skall äntra "Svensksund". Kaptenen kommer då att bli misstänksam och vägra att släppa ombord dem eftersom han inte vill ha någon smitta ombord på sin båt. Notera att Stålenheim borde vara för hederlig för att kunna ljuga om deras symptom.

DET TRAUMATISKA SLUTET

Efter ett par dagars ångest borde spelarna allvarligt överväga att lämna ön - det beror litet på om någon annan har övertagit ledarrollen från Stålenheim. Oavsett vad de gör kommer en av dem nu att bli spritt språngande galen och ge sig på de andra. Slå en tärning eller välj godtyckligt och ge honom eller henne "galenskapshandouten". Expeditionsmedlemmarna kan om de så önskar försöka binda honom/henne, men detta hjälper inte stort; personen gör vad som helst för att komma loss ur sina bojor, inklusive att försöka tugga av sig handen etc. Han/hon är också onormalt stark och svår att rå på. Dilemmat kan lösas på ett flertal sätt; möjligen kan man lämna galningen på Vitön och sticka därifrån, man kan brutalt arkebusera honom/henne, man kan slå honom/henne i huvudet med jämna mellanrum så att han/hon håller sig avtuppad tills man kommer hem till Sverige, men det kan nog bli svårt, för äta måste man ju... Nåja, det är spelarnas problem, inte ditt!

Nu borde spelarna iallafall ha insett att Vitön inte är en bra plats att vara på och torde överge den skyndsamt; om inte så kommer ytterligare någon att bli galen, sedan en till etc... Att sända iväg nödraketerna eller tända en eld på stranden för att tillkalla sig "Svensksunds" uppmärksamhet är inga problem, förutsatt att man hittar tändstickorna - drivved finns det gott om.

När de till sist står på stranden och den siste skall kliva i båten hörs ett mäktigt muller. Ön börjar skaka, och de som tittar kan se hur sprickorna jagar varandra längs glaciärkanten. Vattnet ser nästan ut att koka, så upprört är det, och det blir värre för varje sekund som går eftersom glaciären hela tiden släpper ifrån sig gigantiska isblock som dundrar ner i vattnet och skapar ytterligare vågor. Vissa isblock landar på andra, och issplitter yr i luften. Iskalla vattenstänk sveper upp i deras ansikten som iskalla nålar. Matroserna ror för glatta livet men båten är ändå nära att kapsejsa eftersom vågorna kommer från alla håll och några av dem slår in över relingen. Alla är genomdränkta av det salta, minusgradiga vattnet och deras fötter är så kalla att det gör ont. Plötsligt ökar mullret till ett vrålande crescendo och en jättelik vattenkaskad reser sig bakom dem. De som vänder sig om för att se efter kommer då att få syn på någonting stort, svart och oformligt som vältrar sig i vågorna - sjöormen eller bara en val? - och detta är det sista de ser innan ett mentalt mörker sänker sig över dem.

EPILOG

Denna skall läsas högt för spelarna.

> *"Först trettiotvå år senare blev Andréemännens öde känt för resten av världen och deras kroppar återfördes till hemlandet. Kortegevägen till Stockholms storkyrka där den högtidliga jordfästningen hölls var kantad av tusentals människor. Hans Majestät Konungen Gustav V var*

bland dem som höll tal för de återvändande hjältarna. Hundratals kransar från hela världen lades ner vid kistorna. En hade texten:
'Till Nils från Anna'

Vid det laget satt samtliga medlemmar av Stålenheims expedition på sinnessjukhus."

FÖRKLARINGEN

Ja, det finns faktiskt en sådan... som spelarna kanske vill ha i efterhand. Det existerar faktiskt en cthulhuvarelse som kan åstadkomma allt det som sker på ön, nämligen en cthonian.

CTHONIANS I ALLMÄNHET

Cthonians är stora äckliga igelliknande varelser, täckta av slem. De har en komplicerad livscykel som spänner över sju utvecklingsstadier, från stenliknande ägg (de på Vitön upphittade "bumlingarna") via små maskar (också funna på ön) vidare till den gigantiska största formen. Det tar tusen år att nå det sista stadiet, och därför är cthonians väldigt måna om sin avkomma. En fullvuxen cthonian är inte bara mamma, den är stor, stark, och intelligent också (STR 3D6 x 5, CON 3D6 + 30, SIZ 3D6 x 5, INT 5D6, POW 5D6, DEX 2D6 om någon vill veta).

De lever under jord, grävandes gångar, och när de så önskar kan de ställa till med jordbävningar, ensamma eller tillsammans med andra cthonians. Jordbävningen blir naturligtvis större ju fler och ju äldre cthonians som hjälps åt att alstra den.

Dessutom har de telepatiska förmågor - med sin stora mentala styrka kan de fånga in och binda andra varelser. De bryr sig inte nämnvärt om människor så länge inte dessa inte befinner sig i närheten av deras avkomma.

VITÖNS HÄRSKARE

Under Vitön bor en cthonian som har dragit sig tillbaka dit för att lägga ägg i en lugn vrå av världen - trodde den. Således blir den naturligtvis sur när Andréeexpeditionen med Strindberg i spetsen dyker upp och börjar rota runt i dess avkomma - det är ett av dess ägg som Strindberg och Andrée nämner i sina anteckningar från ön. Eftersom den är oerhört intelligent och faktiskt ganska fridsam vill den hellre jaga bort männen än döda dem - den vet inte att de redan är döende. Således roar den sig med att av och till besätta deras psyken och få dem att flytta på saker och ting etc, något de inte själva minns efteråt. Isbjörnen har den också kontroll över.

De märkliga händelserna ökar i antal och blir mer och mer bisarra och våldsamma, männen grälar mer och mer och blir tydligt paranoida. Andrée tror först att detta är symptom på någon slags sjukdom.

Till slut blir de mentala påfrestningarna för mycket för Strindberg som blir bindgalen. Han anfaller sina kamrater och i det slagsmål som utbryter sviktar hans hjärta till följd av den långt framskridna trikinos han lider av. Cthonianen inser då att männen är döende och låter dem få leva sin sista tid i fred.

När Stålenheim och hans följeslagare dyker upp på platsen ett år senare fortsätter vår cthonian med samma trick ytterligare en gång. Den vet att en massa döda bara kommer att locka till sig ännu fler människor som kan hota dess avkomma (nu i maskstadiet utom ett enstaka, sent utvecklat ägg, det som spelarna hittar), så den gör sitt bästa för att försöka skrämma bort expeditionen istället.

Detta gör den genom att besätta ett eller ett par av deras psyken åt gången, dock inte alla på en gång. När expeditionsmedlemmarna är besatta vet de inte själva vad de gör, och det är då som alla förstöranden, syner, skändningar, destruktiva beteenden etc äger rum - och den eller de inblandade minns inte vad de har

gjort. Den kontrollerar också isbjörnens beteende, men dess märkliga "försvinnanden" är bara en effekt av cthonianens inflytande på de mänskliga hjärnorna.

Dessvärre är de här psykiska övertagandena inte helt utan effekt på offren - framförallt leder de till yrselanfall. Dessutom innebär cthonianens rotande i offrens psyke att de får märkliga drömmar, delvis styrda av den, och under de här drömmarna får de ingen egentlig vila, därav tröttheten. Den allvarligaste effekten är dock att ett psyke endast klarar av att bli övertaget en viss tid eller ett visst antal gånger - det är en mycket påfrestande process - och till sist kommer även det starkaste psyke att ge upp och kollapsa med omedelbar och våldsam galenskap som följd - det var det som hände Strindberg och som händer med spelarna en efter en om de inte lämnar ön.

När cthonianens avkomma är i omedelbar fara på grund av människorna (som t ex om de försöker krossa bumlingen/ägget eller konservera och undersöka den lilla masken) försöker den ställa till med en jordbävning, men eftersom den är ensam blir skalvet inte så starkt. I slutet av scenariot har dock förstärkningar anlänt och de gör sitt bästa för att skrämma bort expeditionen för gott med det allra sista kraftutbrottet.

HANDOUTS

I samband med bekräftelsen fick spelarna ett brev med instruktioner om hur de skulle välja sina karaktärer. I det fanns också Stålenheims och Liss' karaktärer beskrivna. De övriga karaktärerna beskrevs i ett brev skrivet till Stålenhem. Detta brev, och en artikel som han författat, finns inskrivna i scenariot nedan, liksom de handouts som behövs - alla utom karaktärerna som, eftersom de är nio, tar för mycket plats. Kartan över isvandringen fattas också av storleksskäl. Självklart får du också alla handouts bifogade som lösa papper.

BREVET TILL STÅLENHEIM

Stockholm d 20 Sept 1897

Bäste bror!

Det är mig en ära och stor glädje att härmed utnämna Dig, Erik Wilhelm Stålenheim till expeditonsledare för vår, Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi, expedition till Spetsbergen wilken kommer att äga rum under sommaren 1898.

Expeditionens syfte är att utforska Spetsbergsöarne med avseende på flora, fauna och geologi. Också öarnes väderlek och isens drift skall om möjligt fastställas, liksom isens, snöns, jordens och vattnets kemiska halter av olika slag. Detta bör också dokumenteras på något lämpligt vis. Allt detta kan icke genomföras på en enda expedition, men som Du vet skall professor Nathorst äfven han bedrifva liknande forskningar den kommande sommaren och nästa. Vi veta icke exakt vad Nathorst ämnar undersöka men, i förtroende sagt, så hoppas vi att Du, Erik Wilhelm Stålenheim, tillsammans med dina expeditionsmedlemmar gör fynd som vida öfverträffar Nathorsts. Vissa personer, både inom och utom våra egna kretsar, hafva hårt kritiserat oss för vårt stöd till ingenjören Andrée. Vi önska ej bekosta ytterligare en till synes misslyckad expedition.

Som Du väl vet hafva vi endast råd att skicka fem medlemmar varaf Du är en, och vi har öfverlåtit åt Dig att själv utvälja vilka som skall följa med Dig. Dock hafva vi gjort ett urval af Svenska forskare vilka kan vara lämpliga att taga med då de alla äro briljanta inom sitt område och ändå unga och friska nog att tåla strapatser i de norliga vidderna. Samtliga har tillfrågats och hafva förklarat sig mer än villiga att följa med Dig. De äro som följer;

Geologen Bernhard Lundgren; Lundgren är en mycket ordentlig ung man och utan tvifvel en av våra främsta geologer. Wi hafva hört att han äfven privat är mycket behaglig att umgås med då han är förtjust i filosofiska diskussioner äfven om han ej tål att förlora i schack.

Biologen Verner Lång; Detta är en mycket kunnig liten man wilken är van vid fältundersökningar och då klagar mindre än de flesta. Våra vänner i Upsala förtäljer dock att han kan icke klarar av förebråelser ty då blir han gnällig. Han är också en mycket gudfruktig man - för gudfruktig menar en del.

Fotografinnan Albertina Stålenheim; Ja, Du känner ju Din hustru bättre än alla vi andra tillsammans, och Du vet hvilken begåfvad fotograf hon är. Det har ju på senare tid också blifvit vanligt att en fotograf följer md för att dokumentera de djärfva forskarnes framsteg. Dock måste jag personligen gifva dig ett varningens ord. Det äro många som icke kommer att se på Dig med blida ögon om Du tar med Dig Din egen hustru på en sådan resa, i synnerhet karlarna som måste lämna sina hemma. Dessutom är det inte säkert att alla herrarna uppskattar Fru Stålenheims kvinnokampsattityd äfven om jag vet att hon kan vara ack så mjuk och vänlig ibland. Vidare det kanske inte är helt lämpligt att rycka Fru Stålenheim från det bekväma stadslivet! Tag inte illa upp!

Kemisten Adolf Fransson; Denne är den främsta kemist som står att uppbringa i sin åldersklass. Han har skrifvit ett flertal betydande artiklar och varit på såväl Gotland som Island och utforskat. Vi veta icke något om hans personliga liv, han har inga nära vänner och tycks inte vara intresserad av kvinnor. Detta kan styrka det öfvriga vi har hört, nämligen att han arbetar arton av dygnets timmar och sofver resten. Hans enda last tycks vara cigarrer.

Botanikern Anna Klara Larsdotter; Det är talande att denna unga Fröken är släkt med den store Linné själv. Hon har på ett lysande sätt tagit upp familjetraditionen och vi vill därför rekommendera henne trots att hon är kvinna och trots att rykten från Upsala säger att den unga damen har en benägenhet att brodera ut sanningen. I öfvrigt är hon tämmeligen tyst och anspråkslös.

Meteorologen Karl Bodin; Bodin är från Norrland och således van vid kalla klimat vilket kan vara en tillgång. Det är en storvuxen och pålitlig karl som inte ödar sin tid på onödiga ord. Liksom de andra är han mycket duktig inom sitt eget område. Dessutom är han mycket förtjust i fåglar och kan således uppbära en dubbel roll i det att han kan kartlägga äfven dessa.

Ingenjören Fredrik Henrikson; Som Du så riktigt påpekade kan det vara lämpligt att taga med någon som kan litet av varje och som kan laga utrustning som går sönder. Det var ju Du själv som rekommenderade Henrikson till oss och vi bifaller med en viss tvekan eftersom det har sagts oss att han visserligen är strålande intelligent och duktig, men lätt tappar intresset och hellre börjar på något nytt. Dock tycks han vara mycket förtjust i sin familj wilket ju alltid visar att en karl är hederlig och att lita på.

Vi önska få besked av dig rörande expeditionens sammansättning senast den 14de oktober så att vi då kunna medddela de berörda personerna så att de vet huruwida de skola förbereda sig eller ej. Det är då visserligen lång tid till afresan som är satt till den 5e maj. Ni kommer att åka tåg till Göteborg och sedan båt till Spetsbergen med vägen om Tromsø.

Högaktningsfullt,

Georg Axel Johansson, för Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi

STÅLENHEIMS ARTIKEL "POLARVÄRLDENS STÅTLIGE OCH FARLIGE HÄRSKARE"

Midvintern ligger nu tung öfver polarkalotten. På isen är det tyst och mörkt utom när norrsken eller månsken lysa upp de hvita vidderna. Det är fyrtio grader kallt och isvinden piskar uppstickande isblock och viner annars ohejdat över den vita ytan som sträcker sig mil efter mil efter mil. Om några månader kommer solen att återvända och med den värmen och lifvet. I april är det ännu tjugo till trettio grader kallt och först i maj kommer solen åter på allvar. Temperaturen stiger till tio minusgrader och plötsligt myllrar det af lif. Sälarne dyka upp på isarne igen, flyttfåglarne komma åter, i hafvet föröka sig algerna med förödande hastighet och med dem smådjuren som lefva af dem, med dem fiskarne och med dem sälarne och valarne. Några blygsamma växter börja gro, bland dem purpurbräcka (*Saxifraga oppositiofola*), grådraba (*Draba cinerea*) och polarvide (*Salix arctica*). Öfver nejden höras småfåglarnes kvitter, mestadels snösparvar (*Phlectrophenax nivalis*), lappsparvar (*Calcaricus lapponicus*) och stenskvättor (*Oenanthe oenanthe*) tillsammans med de unga sälarnes gnyenden. Men det är ännu långt dit. Fåglarne äro nu i sydligare trakter, sälarne hafva flytt ned under isen, ned i det tysta mörka hafvet, och de komma endast upp till den kyliga luften för att andas. Endast en varelse vandrar nu på isen, endast en trotsar den arktiska kylan utan att förskräckas. Det är isbjörnen, snöviddernas konung, isens obestridde härskare, wilken är lika vacker som han är farlig.

Att se en isbjörn (*Ursus maritimus*) med uppenbart välbehag kasta sig i det iskalla polarvattnet från toppen av ett isberg väcker hos mig och mången annan en skräckblandad vördnad för detta ståtliga djur wilket hela lifvet igenom endast vandrar på dessa hvita vidder och som med sjelfklar elegans tar sig fram såväl öfver isen som i snön som i det iskalla vattnet, detta vatten som sällan uppnår någon temperatur ofvanför nollpunkten i dessa trakter. Där en människa skulle frysa ihjäl på ögonblicket simmar björnen tryggt sin väg som han önskar.

En isbjörn vandrar ensam och önskar heller inget annat. Han vill ej heller umgås med sina artfränder utan strider med dem eller undviker dem när han stöter på dem. Enda undantaget är när en val har dött någonstans och det finns gott om föda. Detta är enda gången man kan få sen fullvuxna björnar samsas. I parningstiden äro där många slagsmål om honorna.

Hans föda består nästan uteslutande af sälar, wilka äro det nästan enda bytet i dessa trakter. När han har slagit en säl kan han utan svårigheter inmundiga sextio till nittio kilo kött å en gång varefter han kan taga det lugnt i några veckor. Han sofver, ligger stilla och har det skönt.

Isbjörnen fruktar intet, varken klimatet, som han är väl rustad att möta, eller de ynkliga människor som på senare tid har vågat sig in på hans territorium. Han har inga fiender som kan hota honom, och om han ändock önskar gömma sig är det bara för honom att täcka öfver sin svarta nos och sina mörka ögon med tassarne så syns han ej mera. Det är så han jagar sälarne på isen, som vi strax skall få se.

Det finnas fyra vanliga sorters sälar i norr. Vikaren (*Phoca hispida*) och storsälen (*Erighnatus barbatus*) äro bofasta i Arktis. Af dessa två hör vikaren bra och ser dåligt under det att storsälen ser bra och hör dåligt. I maj komma dock stora skaror vandringssälar norrut, främst grönlandssälar (*Phoca groenlandica*) och i sällsynta fall klappmytsar (*Chystophora cristata*). De äta mycket på vägen och äro vid framkomsten mycket feta, så isbjörnen torde här få sig många skrofmål. Isjörnarne sofva ej om vintern som andra björnar, äfven om de hafva hålor, men äro trots detta tämmligen hungriga, i synnerhet de honor som hafva ungar. Rädda för sitt liv slumra sälarne endast någon minut åt gången på isen innan de vakna och se sig om. Det är oftast omkring femton minusgrader kallt i maj, och om det är kallare sofver sälarne sämre. Därför är det svårt att jaga säl på isen i maj.

Isbjörnen kan jaga säl på tre sätt. Han kan antingen smyga fram mot en sofvande säl på isen vilket är svårt ety sälarne är på sin vakt och sofva mycket nära sina andningshål. De ligga alltid så att de äro vända mot hålet och sålunda kunna fly ned i vattnet snabbt om en fara skulle hota. Isbjönen smyger då fram i etapper, mellan vilka den gömmer sig genom att täcka öfver de mörka ögonen och den svarta nosen.

Han kan också sätta sig vid andningshålet och vänta på att en säl skall dyka upp. Denna dödar han då omedelbart med ett slag av sin stora tunga ram. Man bör betänka att de fullvuxna isbjörnshannarne väga inemot 450 kilo och att deras tassar lämna i snitt tjugotvå centimeter breda aftryck.

På våren, när mörkret ännu härskar och lifvet ännu inte har återvänt i full skala till Arktis kan det också hända att en hungrig isbjörn försöker gräva sig fram till de bon i isen och snön där sälarne hafva sina ungar. Sälarne havfa dock god tid på sig att fly om de ej äro ouppmärksamma, och isbjörnarne hafva sällan någon jaktlycka. Är han tillräckligt hungrig då kommer han istället att söka efter det kött som ter sig som allra mest läckert för honom, nämligen isbjörnsungens.

På hösten uppsöker honan, eller binnan som hon också kallas, ett ide vari ungarne födas. I april komma de ut ur idet och följa sedan sin mor under två års tid, tills de hafva lärt sig att klara sig sjelfva bland isar och råkar. Under denna tid måste honan försvara dem mot andra isbjörnar, och dessa strider äro fruktansvärda. Ofta gå bägge svårt sårade ur kampen. Denna ungdomstid tillsammans med modern är den enda tid under wilken isbjörnshannen är sällskaplig. Så snart han har lämnat sin mor lefver han sedan ensam. Ungarne äro snövita till skillnad från de äldre djuren wilka hafva fått sin vackra päls fläckad av fett och blod.

Ah, pälsen, denna oskattbara vara för vars skull så många isbjörnar hafva fått sätta lifvet till! Det är den varmaste päls som går att uppbringa, och den har räddat lifvet på mången polarfarare tillsammans med köttet. Den är dessutom värdefull för fångstmännen då den är eftertraktad äfven på varmare breddgrader men huru farligt är det icke att försöka vinna den. En rasande isbjörn är ingen syn som gläder ett människoöga, och vem vill gå i närkamp med någon som väger fem gånger så mycket som man sjelf och har förfärliga klor och vassa tänder, skapta enkom för att slita upp och tugga kött? Det vill till att man befinner sig på en trygg plats eller en säker båt innan man skjuter isbjörn, eller att man är en god skytt.

Men det är som sagt ännu långt kvar till den tid på året då man och björn mötas på isen. Ännu härskar i polartrakterna kölden, mörkret och isbjörnen trygga sida vid sida.

STRINDBERGS BREV TILL ANNA

I luften, kursen N 55° E, 3^h25^m på natten d 14:e juli

Ja, nu vet din Nils vad det vill säga att flyga över isen. Starten gick ej bra, vi miste en del ballast och delar av våra släplinor, så vi kunna ej styra så bra som beräknat. Ballongen svårt nedtyngd - vi studsa för det mesta fram över isen men låg stilla inatt. Det dryper av allting beroende på tjocka, och vi är nedisade. Vi ha kastat en del proviant, den stora nordpolsbojen och medicinlådan och all ballast. Vi ha nu också mist vår längsta släplina. Men vi färdas dock alltjämt norrut. Aee menar att vi "gott kunna taga döden sedan vi gjort det vi nu gjort" men jag är ej enig. Vi veta ej huru långt vår Örn kan bära oss, men kanske är det lika så gott att den störtar nu, så att vi ändå har en möjlighet att nå bebodda trakter till fots i detta farliga ingenmansland. Jag vill åter till dig. Stackars lilla Anna, vad du skall vara förtvivlad om jag ej är hos dig innan vintern. Men så blir det nog. Minns du vad vi talade om under vår sista kväll? Mina förklaringar till dig min kära står fasta intill döden, så jag håller i och med detta löftet som jag gav dig då. Jaa, jag skulle ha mycket att skriva om, men brevet måste få plats i hylsan. God natt. Din Nils

ANDRÉES ANDRA DAGBOK

De delar som står skrivna med normal stil, är de ord man har kunnat tyda i Andrées kvarlämnade dagbok. Det som står med kursiv stil har vi lagt till.

(handout som saknas; poängen är hur de upplever ungefä samma saker som spelarna har jag för mig... fast mer olycksbådande, att nån hålle på att bli gale noch att de bereder sig på att dö).)

STRINDBERGS BEVARADE ANTECKNINGAR FRÅN VITÖN

ha flyttat lägret högre upp på stranden. Jag är trött intill döden men håller ut för Annas skull. Vi försökte igår pigga upp oss med en liten vandring och fann då en märklig tingest. Det är en alldeles klotrund sten, som verkar ihålig. Det funnos många flera där - vi fann dem kanske fem hundra meter norrut längs stranden, intill glaciärkanten. Ingen av oss ha sett något liknande så vi beslöto att bevara den tillsammans med våra övriga prover även om vi just nu hysa litet hopp om att få med oss alltihopa tillbaka till civilisationen. Inatt tyckte jag mig se Anna igen, men jag vill icke nedteckna vad hon sade och gjorde även om det ständigt rör sig i mina tankar. Vårt spritkök är nu alldeles trasigt igen. Idag gick jag ut utan mössa vilket var kallt. Vintern närmar sig. Om jag bara inte vore så trött. Vi äro alla tidvis yra och illamående. Frænkels diarré har återkommit och jag är ansatt jag också. Aee vet jag inte.

9/10 Vad sker här? Knut gick ut utan skor, men märkte det ej. Vi såg isbjörnen på nytt. Jag kastade iväg ett skott som borde ha träffat, men den vände bara. Knut missnöjd med Aee, men det är så dags. Vi ha gott om mat men ingen aptit, ty vi må alla tre dåligt.

13/10 Jag vet ej längre vad som rör sig i mitt eget huvud, än mindre i de andras. Någon slog sönder mina instrument och kakkade på dem. Sover nästan intet men kan inte titta åt alla håll samtidigt heller. Aee lika rödögd som jag, Knut något mer utsövd men lika opålitlig. Om jag bara finge sova hos min Anna! Här är så kallt, och stundtals bli vi så matta och yra att vi falla samman på marken och slå oss illa på stenarne och isen.

(med en annan handstil) Nils Strindberg dog sent på dagen den 17/10.

FRÆNKELS FÅTALIGA DAGBOKSANTECKNINGAR

4/10 Vi övertalade Aee om att ön var bästa vinterskylet.
6/10 Promenad på glaciären. Märkliga bumlingar.
7/10 Kokapparaten åter trasig. Ränneskitan åter och ingen aptit, inte hos de andra heller.
8/10 Fler förstörda saker. Aee sjuk och vi alla hängiga efter besöket på glaciären. Yrsel och illamåenden. Aee tror att det finns något smittsamt uppe på isen.
9/10 Jag gick ut utan skor och förfrös nästa tårna. Aee beter sig underligt. Jag litar icke längre på honom.
13/20 Någon har kakkat på S-gs utrustning. Vi säger oss alla vara oskyldiga. Kanske var det han själv?
15/10 Hemsökelserna fortsatt hela natten. Isbjörnen åter synlig. Både S-g och Aee bete sig orationellt. Vågar ej sova.
17/10 S-g bindgalen. Vi försökte övermanna honom och han dog. Begravde honom i röse en bit bort.
18/10 Hemsökelserna upphört. Så trött.

NATTLIGA VISIONER

Du är ensam på isen, naken och det är så kallt. Solen skiner och omkring dig breder de vita vidderna ut sig. Knappa tjugo meter från dig kalasar en isbjörnshona och hennes två ungar på en söndersliten säl. Deras vita pälsar är blodfläckade och det är isen och snön kring dem också. Det slår dig att också ditt vita skinn kan bli blodfläckat. Du står för nära björnarna och du vill fly, men du kan inte, kommer ingen vart. När du tittar ned ser du att dina nakna fötter är fastfrusna i isen, blekvita klumpar. Vinden tilltar och du känner håret piska mot ansiktet, men solen skiner fortfarande. Snön viner över isvidderna som en vacker skimrande rök, men när den

når dig piskar ispiggarna i den din nakna bräckliga kropp. Du kan inte låta bli att gny litet och då lyfter isbjörnshonan på huvudet och tittar på dig med outgrundliga svarta ögon. Hon lämnar ungarna och sälen och börjar lufsa framåt mot dig på ett nästan nonchalant sätt. Hon vet att du sitter fast. Du minns att rävar och andra djur som sitter fast i fällor ibland kan gnaga loss den fångade foten för att fly, men du vet att du inte har tid med det nu, du vet att du inte kan komma undan. Hon är nära dig nu... du kan känna stanken av fisk, blod och sälbjörnskött som finns i hennes andedräkt, och du ser de vita tänderna alldeles för väl. Lekfullt gör hon ett utfall mot ditt skrev och du skriker, vrålar i högan sky

"Jag vill BORT härifrån!"

Det är mörkt. Du vet inte var du är, men det är kallt. Du fryser. Kanske du leker kurragömma, varför skulle du annars gömma dig på denna mörka kalla plats? Men... var är dina kläder? Har någon stulit dem? Har de alla gått hem och lämnat dig? Hörde du inte ropen om att det var fritt fram? Eller är du vilse? Vad gör du här egentligen? Du har bestämt villat bort dig och nu får du aldrig mera komma hem. Du är säkert instängd här med... du skall säkert dö på denna mörka och kalla plats! I blind panik kommer du på fötter, men innan du har hunnit gå löst på väggarna med fötter och knytnävar svänger en dörr upp. Det är ljust och grönt och varmt utanför, som en sommaräng - du kan till och med känna doften av nyslaget hö och höra bina surra i hettan - och du hör din mor ropa på dig med glädje och nybakta bullar i stämman;

"Kom hem! Kom hem! Kom heeeeeeem..."

Han kommer fram till dig med mössan käckt på sned, kommer gående där, rätt in i expeditionens läger, ert läger, och du känner en ilning av glädje. Ni har hittat honom, åh Anna, ni har hittat honom! Du sträcker fram händerna mot honom, ivrig att röra honom; gesten är en lustig blandning av en önskan att välkomna honom och samtidigt förvissa dig om att han är verklig.

Det är han. Dina händer sluts om hans och du ser honom djupt in i ögonen - och hajar till. De är sorgsna så sorgsna... lika ensamma som en hög tall på en vindpinad hed, lika förtvivlade som en mors vid åsynen av hennes döende barn. I dina händer magrar hans, tills du bara kan känna benen av dem, tryggt instoppade i handskarna.

"Jag har en bön till dig" säger han, och hans röst börjar redan låta avlägsen.

"Ja, javisst Nils, vad som helst" svarar du, med darr på stämman.

"Ge er av härifrån nu... och säg Anna att jag älskade henne, att jag älskar henne nu, att jag väntar på henne bortom barriären vi alla måste passera."

Så är han borta och du står ensam kvar... lika ensam som en hög tall på en vindpinad hed.

Ett svischande ljud hörs när släplinorna sveper över isen. Ballongen rör sig ganska snabbt tycker du och hisnar, men männen runt omkring dig ser bekymrade ut.

"Hon är för full av is" säger Strindberg.

"Nå, så få vi **gå** till Nordpolen då" svarar Andrée och skjuter fram hakan.

"Ja, tjo, bara där finns magdansöser och springbrunnar så" inflikar Frænkel.

Sedan tittar de alla tre upp mot den av is nedtyngda ballongen, men du... du tittar nedåt och ser istäcket närma sig med en förfärande hastighet. Du hör männens överraskade rop omkring dig, och så blir allt svart.

Solen står lågt över de stålgrå vågorna och gör dem brandgula. Du står på Vitöns strand och fryser, men du står kvar ändå, för du vill se solen kyssa havet innan den lämnar det för att stiga uppåt mot ännu en dag. Du hör ett och annat klagande skri från någon eller några ismåsar, men bortsett från det och havets eviga ljud är det tyst, inga röster hörs eftersom de övriga lägermedlemmarna är någon annanstans. Du tycker att havet är vackert, eller åtminstone det vackraste som bjuds här på ön och du sätter handen mot pannan och kisar ut över vågorna. Vad är den svarta silhuetten långt där borta? Det är något vagt bekant över den...? Du skärper

ögonen till det yttersta och plötsligt drabbar insikten dig. Blixtsnabbt fokuserar du om ögonen, börjar spana över de mer näraliggande vågorna, men nej, den är borta! Varje natt när du har stått här och tittat har du haft den i ögonvrån, symbolen för värme, trygghet och hemresan, men nu är den inte kvar längre! Hon är borta! "Svenskund" har lämnar sin ankarplats! Båten, den enda förbindelsen med fastlandet och civilisationen, är på väg bort!

Vetenskapsakademiens lokal är överfull. Många har kommit för att lyssna på den dristige ingenjören, du också. Han står framme vid podiet; en rakryggad, stram, mustschprydd man med eld i blicken. Han har talat länge nu och är på väg mot slutklämmen i sitt anförande;

"I polartrakterna är förhållandet annorlunda. Där äro olägenheterna sällan sammanbundna med förmåner, och förmåner medföra oftast en oproportionell ökning i svårigheterna. Kölden endast dödar."

Han börjar tala långsammare, och hans andedräkt står som en vit rök kring honom. En kall vind drar genom lokalen.

"Den framkallar inga oaser i isöknen, ingen vegetation, inget bränsle. Den ger visserligen ett istäcke, som inbjuder till färd, men detta istäcke är ofarbart, emedan det är översållat med väldiga block, som pressats upp på den övriga massan och bilda barriärer, vilkas överfarande hittills har visat sig omöjligt."

Du tittar ner och ser att din stol står i snö, att hela lokalens golv är täckt av snö. Ingen utom du verkar bry sig om det, och ingen ser isen som bildats i Andrées mustasch.

"Havsströmmarna föra den resandes farkost med sig; men de äro fyllda av is och krossa farkosten istället för att bära den till målet. Det ständiga solskenet om sommaren lyser forskaren på hans väg; men det splittrar istäcket just så mycket, att han ej kan komma fram varken med båt eller med släde, och det förvandlar det djupa snötöcket till en seg snösörja, däri han varken kan färdas eller finna en plats att vila på..."

Väggarna och allting annat försvinner, och du sitter ensam i din stol på isvidderna. En bit bort ser du tre frusna, dödströtta män släpa sina överlastade kälkar framåt. Plötsligt hörs ett ljudligt plask när den främste av dem går ner sig i en spricka fylld med vatten som oturligt nog för honom var täckt med snö. Han kravlar sig upp igen, och de fortsätter att gå söderut utan att ta någon notis om hans genomvåta kläder. Kanske har de inga torra. Du vill resa dig upp och följa med dem, hjälpa dessa utmärglade, uttröttade, hopplösa men ack så hjältemodiga män, men du sitter fast! Någon har bundit fast dig vid stolen. Du ropar, och den bakersta av männen vänder sig om mot dig. Det är Andrée och hans ansikte är rödbränt och hans ögon mest springor efter allt kisande mot vitheten, och han ser dig inte, trots dina ansträngningar att få honom att se dig. Inte ens när isbjörnarna kommer ser männen dig eller hör dina allt mer förtvivlade rop på hjälp.

GALENSKAP

...och plötsligt lättar trycket... det tryck som var så smygande och självklart att du inte märkte när det kom, och inte märkte att det var där, men nu lättar det, och väggarna i din hjärna rasar samman utan dess hjälp... O... ja... nu vet du... nu ser du... Den Stora Uråldriga Masken driver sitt gäck med dem alla.... men inte längre med dig... o nej... inte med dig, aldrig mer med dig! Ditt huvud är fritt nu, ditt förstånd är ditt eget och din kropp är din att bruka... men de... de styrs alla av Den Stora Masken, och Den Stora Masken är vred nu, aj aj aj aj aj aj. Det gör ontontontontontont... det är så tomt bara.... din tankar fara kring som ekorrar i ett hjul nu... och du ser Den Stora Maskens avkomma, hur den har lagt sin onda sådd i deras hjärnor... de säger sig vara dina vänner, men det är de inte, de säger att ni skall bry er om varandra och hålla ihop, men så är det inte... du är den enda som är fri, du är den enda som har sluppit undan Den Stora Maskens fasansfulla herravälde... Den Gode Guden har utvalt dig, dig, dig till sin trogne tjänare, och i Bibeln står det att om någons hand eller fot förleder honom skall han hugga av dem och kasta dem ifrån sig... men de ser ju inte... ser inte Den Stora Maskens avkomma i sina huvuden... de vet inte vad som händer med dem... du skall göra som Bibeln befaller.... du skall hjälpa dem som

en gång var dina vänner.... du skall låta dem få dö, hellre än att se dem förslavade av Den Stora Uråldriga Masken... o ja.... du skall krossa deras huvuden mot stenarne, mot isen skall du krossa dem... och när Den Uråldriges ogudaktiga djävulsyngel sakta kravlar fram ur dina forna vänners sönderslagna huvuden, då skall du borra ner din häl i dem och döda dem... trefalt skall du döda dem, du skall stampa på dem, kasta dem i elden och sist vräka deras aska långt ut i havet... och sedan skall du begråta dem som en gång var dina följeslagare på denna ödsliga plats. Men inte förrän du fullgjort ditt heliga värv, din plikt som börjar nu!

VAD VAR EGENTLIGEN SANNING?

Stora delar av de historiska fakta som nämns är sanna, däribland den historiska bakgrunden och fakta om de historiska personerna Anna Charlier, Ekholm, Nordenskiöld och Swedenborg. Det dessa personer tillåts säga är dock fiktiva citat. Det Ekholm berättar om Andrées delatgande i hans Spetsbergsexpedition är också sant, och Ekholms och Swedenborgs åsikter om Andrée och Strindberg respektive Frænkel bygger på samtida iakttagelser. Strindbergs brev till Anna är fiktivt, men innehållet i det är korrekt bortsett från hänvisningen till deras sista kväll och hennes löfte. Meddelande i "Ismåsens" flyboj är fiktivt.

Vad som återfanns på Vitön återges någorlunda korrekt (i synnerhet likens placering) med undantag för Strindbergs ägg och hans dagboksanteckningar (som i verkligheten var mycket kortfattade och slutade den 7/10). Delar av Andrées andra dagbok finns bevarade och är korrekt återgivna, men vi har tagit oss friheten att fylla i luckorna vilket innebär att den handouten är ett mischmasch av sanning och dikt. Frænkels dagboksanteckningar är påhittade; eftervärlden har inte funnit någon privatskrift av hans hand, endast en meteorologisk journal har hittats. I handoutsen har vi försökt att efterlikna Andrées och Strindbergs handstilar efter bästa förmåga, men det blev inte allt för likt. I den syn/dröm som handlar om Andrées tal till Vetenskapsakademien är allt som sägs av honom autentiskt.

Alla zoologiska och botaniska uppgifter i Stålenheims artikel om isbjörnarna är korrekta så vitt vi vet liksom alla geografiska och geologiska upplysningar om Vitön. De höga sulfathalterna och den förhöjda temperaturen är dock rent påhitt.

LITTERATURFÖRTECKNING

"Ingen fruktan, intet hopp. Ett collage kring S.A. Andrée, hans följeslagare och hans polarexpedition" - Per Olof Sundman. Alb. Bonniers boktryckeri 1968.

"Andrées polarexpedition. Ett ödesdrama i text och bild" - Sven Lundström. Sven Lundström, Grännamuséerna samt förlags AB Wiken 1988.

"Med Örnen mot polen" - S.A. Andrée, Nils Strindberg och Knut Frænkel. Utgiven på grundval av S. A. Andrées, Nils Strindbergs och Knut Frænkels sommaren 1930 på Vitön funna anteckningar av Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi. Bokförlaget Niloé 1978.

"Call of Cthulhu. Fantasy role-playing in the worlds of H.P. Lovecraft" - Sandy Petersen m fl. Chaosium Inc 1981.

"Året runt i Arktis" - Peter Freuchen och Finn Salomonsen. G. P. Putnams's Sons 1958. Svensk upplaga tryckt av Bonniers 1961.

"Ishav" - Per Olof Sundman. P. A. Norstedts & söners förlag 1982

"Svalbard - vårt nordligste Norge" - Det norske Svalbardselskap - Torkildsen m fl. Forlaget Det Beste A/S 1984.

"Ishav" - Henrik Ekman och Bo Landin. Bokförlaget Natur och Kultur 1991.

TACK OCH SÅNT…

Vi står i stor tacksamhetsskuld till alla våra provspelare som tåligt har diskuterat scenariot i timmar och som kommit med många värdefulla råd och mycken konstruktiv kritik. Utan dem hade scenariot inte ens varit hälften så bra! Tack alltså,

- Fredrik, Quest, Mysse och Janusz.
- Anders, Mia, Mats, Jonsson, Montén och Boel (gullegull!).

Dessutom vill vi naturligtvis tacka DIG som ställer upp och spelleder!